

Karim BAHRIYEV

**SABR KOSASINING
SINIQLARI**

Shoirning ilk kitobi

G'afur G'ulom nomidagi
Adabiyot va san'at nashriyoti
Toshkent
1990

ILTIJO

Ruhim, endi shu sahar tiril,
ko'zim, toza gullarga qara –
ular hozir bayroqday qizil,
yuragimday bag'ri qon, yara.

Ruhim, endi shu tongda qo'lla,
o'tib ketar boshimdagi g'am,
qara,
o'tib ketmasdan gullar,
uchib ketmay bargdagi shabnam.

Pok nurlarni to'yib simirgin,
o'tib ketar daydi shabboda,
ko'rib qolgin:
bir qatim yog'du
bir sen uchun o'ynar havoda.

... To'xtang, gullar, shu'lalar, sabo,
uchib bitma, bargdagi shabnam –
o'tib ketar, axir,
sizlarga boqib
yig'layotgan ana shu odam.

1984

TILSIMLI DUNYO

Bunda tunlar eng mitti terak
o'saverib yulduzga etar;

quvonchiga chidolmay kurtak
novdalarda yorilib ketar.

Bunda suvlar shildirab mangu
quchib yotar tuproqni xushbaxt;
bir tong zangor gulbarg bo'lar-u,
shovullaydi shamolda daraxt.

Bunda bari dilbar va shirin,
tiriklikka to'yimas - dil yarim...
Yurtdoshlarning qalbiga yaqin
yo'lni izlab o'tar kunlarim.

Faqat oqshom jimirlab samo
xayolimga quyadi bir g'am -
men sevgan shu tilsimli dunyo
kirmas sening tushlaringga ham.

1984

EVRIKISH

Turg'un davrga chizgi

Bugun Azon emas, uyg'otar Gimn,
Masjidga kirishga patta kerakdir.
Sovutlarni qo'ydik yo'lakka to'shab,
Kulliyotni qozon tagiga yoqdik.

Endi o't tulporlar yugurmas kishnab,
Otni so'yib edik, shunaqa ishlar.

Janggohlarga paxta ekib tashladik,
Muzeylarga tushdi keskir qilichlar.

Kesilib qog'ozga aylandi izsiz
Shoirlar «sarvqad» deb yozgan chinorlar –
Ularga bitildi dunyoqarashni
Shakllantiruvchi ilg'or shiorlar.

Demak, siz bekorga turibsiz hurkib,
Hech kim uyg'onmadi biz aytgan so'zdan.
Bugun o'ltiribmiz chivinni qo'rib,
Endi qo'rqmasa ham bo'ladi bizdan...

1983

TAKBIR

G'amangiz tushdan ezilib uyg'ondim.

... Men qorabayir ot emishman. Tuyog'imga tillodan taqa qoqilgan,
zargarona egar qoshiga osimlgan dubulg'a yag'rimnimni yaralaydi.
Tosh yo'ldan taqillatib chopaman. Ortimdan qirq kokili sudralib yosh
kelinchak quvlaydi: Turkistonni ado qilding. Jaloliddin Manguberdi
qani?! Botirimni kimga tashlab kelding, juvonmarg tulpor?»
Tinimsiz chopaman. Asabiy kishnayman. Daryoga tashlanaman.
Bo'g'zimgacha – suv.

Ezilib uyg'ondim. Bo'g'zimgacha suv - terga tushibman.

Yaxshiyamki, tushim ekan.

Yo'qsa, Jaloliddinni qaydan topib beraman?!

Yaxshiyamki, tush ekan bari. To'shagimning bir chetida ayol yum-yum yig'laydi: «Kechasi ham halovat yo'q. Zooparkmi bu uy?! Odam ham kishnaydimi, Alloh...».

Yaxshiyamki, tush ekan.

Shukurki, inson tushi uchun tegishli idoralarda javob bermaydi.

Shukurki, insonning tushi izchil emas, ya'ni inson har kuni bir xil tush ko'rmaydi. Agar har kuni bir tushni ko'rganda, yana kechda yotib kechagi tushini davomidan ko'ra boshlaganida, tushlar ham kunduzlar kabi azobga aylanardi. Agar men har oqshom tushimda gado bo'lganimda ham, har kech ko'z yumib yana godolik rutbasiga minish, darbadarlik qilish tunni azobga solardi. Agar men har kecha ulkan mamlakatning shohi bo'lganimda ham kunduzgi ishdan kelib uyquga ketar ekanman, bu oqshom yana saltanatni qabul qilish, yurtni boshqarish kerakligi, muqarrarligi tushni ham uqubatga to'ldirib yuborardi. Chunki dunyoning azobi ham bir boshga etarlikdir, ortarlikdir.

Yaxshiyamki odam har kuni bir xil tush ko'rmaydi.

Ehtimol, tushlarimiz ham hayotimizning davomidir.

Ehtimol, hayotimizning o'zi bir tushdir. Har tong uyg'onib davomini ko'radigan, tunggi tushlardan biroz uzunroq, o'ttiz, qirq yoki ellik yillik tushdir bizning hayotimiz...

1986

SOCHIMGA OQ TUSHDI...

Chiyron sochlarimning ildizi kuydi,
Bezovta shovullar. Sevgilim, boq-chi:
Uch tola oq tushdi - qop-qora yurtga
Xufiyona kirndi uch oq ayg'oqchi.

Qorako'z, silagin, taroq qil qo'lni,
Uyg'ot, qulog'imga so'zla uyg'onch so'z –
Bo'lmasa, har kuni qorasoch elni
Bir-bir yo'ldan urar bu uchta josus.

Sochlar qaroligin oxir unutar
Va mangu yumilar so'zdonning labi –
Yastanib yotadi oq-oppoq boshim
Batamom engilgan mamlakat kabi...

1983

ZAMONAVIY DAHO

Charchadik bashorat qilib besamar,
Buyuk bobolarga havasda goho –
Deylik, bu dunyoga keldi shu sahar
O'sha bizlar kutgan Mashrabday daho.

Oson bo'larmidi ul buyuk zotga,
Sham yoqib, g'azallar bitgaymi yoniq...
Yo'q, ko'mib tashlardik imzosiz xatga,
So'ng o'zin yoqardi sham kabi aniq.

U tunlar boqarmi falakka masrur,
To sahar bitarmi mustazod, tajnis –
Kutib turgan bo'lsa uni kun bo'yi
Ming bir idorada ming qog'oz, majlis.

Yozaverarmidi o'tlug' baytlarni,
Dunyoga kelgaymi uyg'oq ash'orlar –
Uning har satriga ko'zini tikib
Turganda turfa xil zo'r idoralar.

Agar shundan so'ng ham daho bor bo'lsa,
Kindigiga qadar osarmiz unvon –
Unvonni ko'tarmay bo'yni egilgan,
Bo'yni egilganga berilgan unvon.

Uning o'limi ham qiziq bag'oyat,
Odamlar termular murdaga hayron –
Bo'g'ziga tiqilar jimligi uchun
Jumhuriyat solib qo'ygan non...

1984

USHSHOQ

Yaqinda tong chog'i to'satdan noayon bir dard umrimda ilk bor to'shakka yotqizdi. Sochimdan tirnog'imgacha sirqiraydi, qo'l-oyog'imda mador yo'q, faqat tiyra ko'zlarim jovdirab dunyoga termuladi... Dard-ku bir kechada o'tib ketdi. Qalbda bir og'riq qoldi: meni ham bu dunyoga bog'lab qo'ymagan ekan...

Shamollar uyg'ondi. Barg – hayajonda...
Hatto er tagida qo'zg'oldi ilon.
Dunyo tirilayotgan shu toza tongda
O'lgim kelmayapti, onajon.

O'ngirlarda kezar muzday havolar,
Ishqalab qobog'in ko'tarar osmon.
Dunyo ko'zlarini ochayotganda
Men ko'z yumayinmi, onajon?!

Qaydadir silkinar tomchidil o'tlar,
Bargida chumoli kezadi hayron.
Hali men ko'rmagan bog'lar bor ekan,
O'lgim kelmayapti, onajon.

Qizlarning ovozi jaranglar munis,
Ishq, desam – daftarga sachrab ketdi qon.
Sevmasa sevmabdi meni bitta qiz,
Dunyoda qiz kammi, onajon?!

Qayoqqa qochadi bu issiq qonim,
Qo'llarni sog'inib sochlarim – g'ujgon.
Kinga kerak bo'ldi mening yosh jonim,
O'lgim kelmayapti, onajon.

Begunoh bittadir – u ham osmonda,
Qo'lga chivin qo'ndi, quvmoqqa yo'q jon.
Chivinlar, chumchuqlar yurgan jahonda
Menga joy yo'qmikan, onajon?!

Quyoshga termuldim – ko'zim qamashdi,
Kiprikdan shabnamday yosh oqdi marjon.

Nurlarni sogʻinib qaqshar qovurgʻam,
Oʻlgim kelmayapti, onajon!

Garchand men qaygʻuli sheʻrlar toʻqidim,

Garchand azob koʻrdim mudom bepoyon –

Men hali dunyoga toʻygan yoʻq edim,
Dunyo toʻydimikin mendan, onajon...

1985

XALQNING BAYRAMI

(yoxud «Ikkinchi may»)

Mana,
tugadi oʻn ikki soatlik bayram,
Farroshlar qogʻozlarni yigʻadi,
devorlardan olinadi suratlar keyin,
Shiorlarni oʻqib toʻlqinlangan yurak
ogʻriy boshlaydi yana
sekin,
sekin.

Mana,
tugadi umumiy quvonch,
yana ketmon dastasiga choʻzilar qoʻling,
yoʻrgʻalaysan to dalanggacha.
Shunday
keyingi bayramgacha,
shunday

eng so'nggi bayramgacha.

1985

MUVASHSHAH

(yoki «Guvohnoma»)

Bu sarkashni taniysizmi siz?!
Axir, uning aqli yo'q sira –
Har qadamda turganda «Gaz-suv»
Riyozatla Orolni so'rar.
I-ya, millat, til kerak emish,
Etti maktab tahsili esiz.
Vujud - qalqon, barmog'i - qilich,
Ko'zi cho'g'ni taniysizmi siz?!
Ay, men uni ozroq bilaman,
Rost, yigirma yil bo'ldi, xolos.
Ishton, ko'ylak, shimin kiyaman,
Ming'irlyayman qo'shig'in biroz.
Bu qaysarning g'ayir ismidan
Eldek qochmoq istab turibman.
Kun-kech oltmish kilo jismini
Kovushimga ortib yuribman...
Ay, tinimsiz talpinding!Qayga?!
Bor-ku senga bir yutum havo,
Oyo, sho'r bo'lsa ham suv bor-ku,
Quvonsang bo'lmasmi, notavon...

1982

INSONNING BAXTI

(yoki «O'lim haqida»)

Qo'zg'alon – ruhimning qa'rida,
Yuragim yorilar hozir naqd.
Sezyapman, bir qadam narida
Ko'zimga ko'z tikib turar Baxt.

Talpinaman. Qayga? Bilmayman.
Qo'ymayman vasliga etmasdan.
Yugursam - quvadi ortimdan,
Termular - hansirab to'xtasam.

Bir kuni dunyoni anglarman,
Termulib charchaydi ko'zlarim.
Men tomon safarga otlarar
Hazrati Baxtimning o'zlari.

Bu quvonch yurakka kattadir,
Piyoda bormayman o'rtada –
Baxt tomon ko'tarib boradir
Tanamni tobutda to'rt odam...

1984

1962 YIL. 2 YANVAR

Men tug'ildim. Kimdir quvondi.
Kulbasida g'ayur chekdi g'am.
Endi yurtga to'y beraman, deb
Ko'kragini ko'tardi otam.

Zamharir qish tish qayragan chog'
Bir kishiga ko'paydi dunyo –
Yo'q, o'rnidan qo'zg'olmadi tog',
O'zanidan chiqmadi daryo.

Otam – xursand, uyalar onam,
Men yig'lardim, hamma kulardi –
Tog' o'rnidan qo'zg'olmasa ham,
Bir silkinib qo'ysa bo'lardi.

Ko'zlarimni hayrat-la ochdim:
O, poyonsiz, notanish olam!
Baxtni sevib ortidan chopdim,
Meni esa sevib qoldi... G'am.

Yo'q, hayotga hali qonmadim,
Anglanmasdan yotibdi olam.
Baxtni izlab men topolmadim,
Lekin meni izlab topdi G'am.

Men ketganda yig'lar kurtaklar,
Tungi bog'lar, qushlar bilgaylar.
Shoxi beshik bo'lgan terakning
Bir shoxidan tobut qilgaylar.

Men o'lganda kimlardir kuyar.
Tog' qulamas. Toshmagay daryo.
Bu tun bo'lar... Yo jim-jit sahar...
Bir kishiga kamayar dunyo.

1989

URGUT HAQIDA QO'SHIQ

Bir makon bu – Urgut atalmish,
boshida – tog', tegrasi – chinor.
Qorlitog' da mangu muzlar qish,
Qiztepada – abadiy bahor.

Sevmay bo'lmas yonib, hayqirib,
quchog'ini tark etgan kuning –
sog'inchlari qaytarar tirik,
armonlari o'ldirar uning.

Guli – alvon, cho'qqilari – cho'ng,
shamollari top-tozadir, oh.
Bunda yurtda yashagandan so'ng
o'tli she'rlar bitmaslik – gunoh...

1979

TUG'ILGAN ERLARIM, TUQQAN ELLARIM...

Men shaharga she'rlar so'zladim,
to'polonda tole izladim.
Xuddi shu payt tog'li o'lkada
oyog'imni qo'msab yotibdi
tuproq yo'lda qolgan izlarim.

Bunda ko'cha titmasman hech vaqt,
sayoqlikdan o'zni tiyaman.

Behudaga yonmasman,
faqat
dazmollangan shimlar kiyaman.

Unda bazmlarga do'stlarga
buloqdek tinch, dovuldek ko'chkin
davra so'zi aytsam o'rtanib,
kulib turmas ortimdan hech kim.

Unda kezar daydi shamol, el,
qabristonda unar lolalar,
tobut tutib kifti qotgan el,
yo'l changitib chopgan bolalar...

1980

BOG'DA

Rangi o'chgan o'rindiqqa cho'kkanча barglari to'kilgan namchil
novdani tomosha qilyapman. Shu lahzada undan ham yolg'iz, undan
ham sag'ir hech narsa yo'qday. Allaqaydan qanoti ivigan qora qarg'a
dildiragan novdaga kelib qo'nadi. Novdaning etimligiga qayg'urib
dildirayotgan uylarim qarg'a uchib kelgan yoqqa uchib ketdilar.

Qarg'aning uch yuz yil yashashi rostmikin? Chumdugining darz
ketganiga qaraganda shu qarg'a ham ikki yuz elliklarga kirgandir...

Novdasiga qarg'a qo'ngan zahoti daraxtning mung'ayishi barham
topdi, tabiatning bu yangi surati avvalgisidan o'ktamroq edi.

Agar shu qarg'aning ikki yuz ellikka kirgani rost bo'lsa, Bobur

zamonasini ko'rmagan esa-da, Mashrabning o'limiga guvoh bo'lgan bo'lishi mumkin. Men milodiy 1978 yilning kuzida G'avs ul-A'zam ziyoratgohining bog'ida chinor novdasiga qo'ngan qarg'ani tomosha qilib turgan payt bilan Qunduzda Balx hokimi Maxmud Qatag'on tomonidan Mashrab osib o'ldirilgan milodiy 1711 (hijriy 1123) yilning orasida 267 yil bor. Bil'aks shu qarg'a dorga tortilgan Mashrab tepasida qag'illab charx urgan bo'lsa, ehtimol. Ertaga bir kuni uni hayvonot bog'iga tiqishar, o'lsa – nabotot muzeyiga qo'yishar.

1916 yilgi Jizzax qo'zg'oloni payti oq poshsho to'plarining tutunidan ko'zi achishib shahar devoriga turtinib ketgandir, balkim...

Shuncha taassurotni, tarixni mitti jussasiga qanday sig'dirdi ekan?!
Xotira yuki ezg'ilab qo'ymadikikin uni?!

Balkim, uning xotirasi yo'qdir, u ikki yuz ellik yil hech qayoqqa bormay, shu tog' orasidagi bog'da, ziyoratchilardan qolgan non uvoqlariga ko'nikib yashagandir. Balkim, bu yoqlarga adashib kelib qolgandir...

Ehtimol, adashib yurgan mening mana shu xayollarimdir.

1978

XAYOLPARAST UCHUN DARS

Ruhim,
xatarlidir bu qo'rqish,
yotaversin uyquda titroq.
Orzu - qanotlari uchqur qush –

parvoz qilar tobora tikroq.

Oson o'taverar fursating –
orzuning beminnat karami.
Faqat sen hali ham
erdagi
ikki oyog'ingga qarama...

1979

DANGAL XULOSA

Vaqt nimadir –
bir damlik omad
yo ajalning vaqtincha rahmi;
bu tilsimni tushuna olmay
o'tib ketdi umrning yarmi.

Vaqt ketdi, deb chekmagin afsus,
afsus chekib, ajragaysan naqd.
Vaqt nimadir – mana shu she'rni
o'qiguncha o'tib ketdi – vaqt.

1981

O'ZBEKISTON, AVAYLAGIN BOLALARINGNI...

O'zbekiston,
avaylagin bolalaringni,
boshin sila qoshu ko'zi qoralaringni.

Bugun omon qolsa,
ertaga ular
bog'lab qo'yar etmish yillik yaralarini.

Ana,
yig'lab shu dunyoga keldi bir go'dak –
bu dunyoda yashashga jasorat kerak.
Endi o'chmasa bas jur'ati, o'ti,
Ayozlarda sovumasin qoni, maslagi –
O'zbekiston,
bolalarini asragin.

Hali ular –
yuksaklarni ko'zlagan qushlar –
g'o'za tutgan barmoqlarin qotirsa shamol,
yaralari bitgan qo'lga qalamlar ushlab,
bizdan yaxshi she'rlar yozib bergaylar halol...

Tulpor minib tuyog'idan o't chaqnatgan bobolarini
unutmaydi gul bolalar, safsar bolalar,
unutmaydi
elim degan botirlarning urholarini,
qovurg'asi ichra qasos asrab o'sar bolalar,
qaysar,
qahri qattiq,
o'jar bolalar...

Hozircha paykalga eltguvchi yo'ldan,
huv, etagin sudrab o'tar bolalar.

1987

QAROR

Endi G'o'sda har butoq, yog'och,
dildiraydi yolg'iz, yalang'och.
Suvlar tinib qoldi Urgutda.
Bugun ufqqa boqdim noiloj
osmonidan ayro' burgutday.

Katta yurtsan, bilaman, Toshkent,
endi snga sig'saydim koshki.
Esib qoldi ellar jonsarak,
uch fasl men qalbga buyurdim,
bu yog'i kuz –
buyurar yurak.

O'tib ketdi beparvo bahor
husnidan mast, bemehr qizday.
G'arib yo'qdir dunyoda kuzday –
tomog'imga tiqildi sog'inch
vido uchun asralgan so'zday.

Endi bo'lar yurakning gapi,
ayol,
boqma buncha muteday,
jonga tegar lutfning ham ko'pi,
ketdim –
tog'ni bir ko'rib kelay,
novdalarin qo'yayin o'pib.

Asrayversin
xonashin,

bedard
za'far kuzdan yuraklarini.
Men ketdim,
bir ko'rishim shart
G'avs ul-A'zam etaklarining
quriyotgan chechaklarini...

1988

XAZONREZ

Qip-yalang'och daraxtga qarab,
badaningga kiradi titroq.
Atrof jim-jit,
«uf» tortsang, etar,
yo'talmaslik uchun qattiqroq.

Ehtiyot bo'l,
yotar xazonlar,
qulab hayot to'p-taloshida
shaxid ketgan jo'mard botirning
bandargohda yotgan loshiday.

Allaqayda qo'zg'alar isyon,
tiriladi qasos shukuhi,
yuz-ko'zingga urilar mezon –
juvonmardning o'lmagan ruhi.

Ko'kragingga to'lar intiqom,
yashayversang, demak, bo'ladi.
... Tushayotgan qor uchqunidan

bo'ronlarning hidi keladi.

1986

GARSIA LORKAGA BAG'ISHLOV

Bor libosin echib, yalang'och
daraxtlar titraydi havoda
va kuzning devona eli och
so'nggi bargni otar havoga.

Rashkchi bulutlar falakda
chidolmay ko'zini yoshlaydi;
uyatni unutib daraxtlar
yomg'irda cho'mila boshlaydi.

1987

OQSAROY

Shahrisabz,
Oqsaroy...
Keksa momolar,
qarib,
umr adog'i bo'lganda zohir,
qaldiraq ovozi nogoh havolab,
aytarlar, ularga ikki dunyo bir.

Elning burch-burchida xasta ovoza
yashar

qaro kunga asralgan o'chday...
Mana, saltanatdan qolgan darvoza
mung'ayar
qanoti ivigan qushday.

Shu saroy qoshida
to'zigan,
qator,
jahongirdan fatvo olgan qo'shinlar
qancha elatlarni qildilar abgor
bexos pichanzorga tushgan yashinday.

Cheksiz muzofotning turfa erida
palak yozgan hasrat, oqsagan mish-mish
shu ravoqqa etmay yitgandir tamom
bamisli olovga yo'liqqan qamish.

«Oqsaroy ustida chiqmasin bulut,
Ilohim, keng bo'lsin Amirning fe'li», -
deb taqdirin kutgan, tilangan to'p-to'p
begona yurtlarning sardori, eli.

Ulkan qarorgohga har bir mo'minni
keltirgan yo ajal,
yo nurli iqbol.
Bari o'tdi...
Mana, uch-to'rtta sayyoh
surat tushyapti qo'rqmay, bemalol.

Zarbof to'n ilinji unga she'r bichib
kun ko'rgan shoirlar yitganicha yo'q...
Cho'kayotgan qabr – saroyning uchgan,

to'kilgan chetiga to'kilar yorug'.

Hali ham tik tursa ko'hna Oqsaroy,
bitar toledagi qancha kemptiklar,
bu ulkan binoga tikilgan gadoy
cho'kkan ruhlarini olarmi tiklab.

Sokinman,
nafasim yutaman ichga,
qattiqroq yo'talsang – devorda ko'chkin.
Osmonga termulib o'layotgan qushga
yordam berolmaydi, nahotki, hech kim...

1984

QO'RIQXONADA

Sim devorning qoshida turib,
qalqib ketdi ko'zlarimdan yosh:
mana shu bog',
mavjudot, giyoh
hozir juda madadga muhtoj.

Bugun yitdi yirtqich bo'rilar,
Yo'lbarzlarning taxdidi – xayol...
Bu yonda – men,
u yonda –
ana,
jonivorlar yurar bermalol.

Lol turibman –

qarshimda to'siq,
mumkin emas o'tmoq shu simdan –
bu olamni asrashar kimdan?!
... Qo'llaringa boqdim uyalib,
nafratlanib ketdim o'zimdand.

1988

TOSHTAROSH

Har ong Kioto tarafdand chiqadigan quyosh Shinjon va Qandahor ustidan o'tib Kiev va Londonga - Mag'ribga yo'l olar ekan, o'zining issiq, sim-sim nurlarini Turkistonning baland-baland tog'lari, yassi-yassi kengliklari, qaqroq sahrolari-yu shovullagan bog'lari qatori tig'dor cho'qqilar poyidagi mo''jazgina G'o's degan qishloqdan, shu jumladan, qayuriston yonidagi tosh-taroshning hovlisidan ham ayamaydi. Ha, cheksiz olamning bir chekkasidagi shu qishloq tepasida ham har sahar oftob chiqadi, Allohga shukur.

Toshtaroshning qishloq mozoriga tutash, devorlari nurab borayotgan loyshuvoq hovlisi bu tog' qishlog'ini dunyo bilan bog'lab turadigan yagona yo'lning chetida bo'lgani uchun qishloqdan chiqayotgan yoki unga kirayotgan har bir yo'lovchining nazari, albatta, tuproq ustida shoshib yurganlarning so'nggi manzili – mozorotga va shu makonning yagona qoravuli, bog'boni va go'rkovi bo'lmish tosh-taroshning kungay betdagi hovlisiga tushadi.

Uning o'tkinchilar bilan ishi yo'q, qishloqda qazo bo'lsa, tong sahardan go'r qazishga tushadi, tushlikdan so'ng esa tosh taroshlaydi. Bu juda mayda, zahmattalab ish - kuniga bir, nari borsa ikki toshni taroshlaydi, buyurtma tushsa, marhumning ismi-sharifini tig' bilan

o'yib yozadi. To'qmoqni cho'qmorga solgan payti uchib ketgan toshchalar tizzasiga sachraydi, goho bilagini tilib o'tardi, chilpillab chiqqan terni qotma barmoqlari bilan sidirar ekan, kaftidagi kukun yuqi peshonasida somon yo'liday iz qoldiradi. Uning na bu izga, na qarab ketayotgan yo'lovchilarga va na bu dunyoga ishi bor, allaqayda xalq qo'zg'olib, mustaqillikka erishgani, qaydadadir jarrohlar inson yuragini boshqasi bilan almashtirgani, kosmik kema samoga uchgani haqida gapirayotgan radioning ko'hna javrashi ham qulog'iga kirmaydi, toshni tinimsiz taroshlayveradi.

Qabrtoshlarga talab bor – aholisi zich qishloqda deyarli har kuni kimdir tug'iladi va kimdir qazo qiladi. Ayniqsa, qishning oxirlarida o'lim ko'payadi, tosh tayyorlab ulgurmaydi. Yozda biroz nafas rostlaydi. Yasagan qabrtoshlarga «ega» topilishiga ishonganidan oldindan tayyorlab qo'yaveradi. Endi ismi-sharifi yoziladigan marhum bo'lsa kifoya.

O'ngagidagi terni sidirib, ivigan barmoqlarini sho'rlagan etagiga surtadi-da, yana ishini davom ettiraveradi. Mening termulib turganimni ham sezmaydi.

U erni qazib, murdalarni ko'maverganidan mozorot ham ulkan qishloqqa aylangan. Qator-qator qabrlar yonidagi navbatdagi go'rni kavlab, chuqurdan chiqqan iliq tuproqni siqimlab xidlayotganini ko'rganimda, u menga o'ta nuroniy, bu mashg'ulotini ko'p zamonlar, ming yillar avval boshlaganday, bu ketishda qishloqning hamma odamini ko'mib tugatadiganday tuyuladi.

Yonma-yon terib qo'yilgan beti silliq uch-turt qabrtoshga termulaman. Do'mpaygan qabriga bu toshlar qo'yiladigan odamlar hali tirik. Ular hali hech narsadan bexabar, er bosib yurgandir. Balkim gul xidlab o'tirgandir, uxlayotgan – bir hovuch suvni tush

ko'rayotgandir. Yoki mozor yonidan o'tib, bozorga borayotgan, hozirgina yo'ldan o'tayotib, o'zining qabriga tosh yo' nayotgan mana bu tosh tarosh ustaga qarab kulib ketayotgandir... Ehtimol, shu fikrlarni o'ylayotgan kimsaning – mening qabrtoshimdir bu egasiz tosh.

Bir-biriga og'alarcha suyanib turgan toshlarga boqib, tomog'imga nimadir tiqiladi: bilaman, odamlar shu toshlar tayyor ekani uchun o'lmaydi. Lekin, nima uchun bu toshlar aybdorday bir-biriga mingashadi...

Toshtarosh navbatdagi toshni olib tekislay boshladi. Tokio tomondan chiqqan quyosh Qobulning tepasidan allaqachon o'tgan, qishloqning kunbotar tomonidagi beshikchining tomi ustidan Novgorodga tomon ketayotgan edi. Dunyoda na Tokio, na Novgorod borligidan bexabar bir o'zbek tosh taroshi yana bir qishloqdoshining qabri uchun tosh yo'nib yotardi.

1982

QABRTOSHGA YOZUVLAR

1.

Yana bahorlar kelar,
Jambil isli havoni
Simiradi ko'k savsan.
Qari tolning tovonin
Qitiqlaydi yosh maysa,
Gullar bosar dunyoni...
Sen o'rningdan turmaysan –

Ming afsuski, o'lgansan,
Ming afsuski, ko'rmaysan.

2.

Yana bahorlar kelar,
Tushar og'ir ko'ylaklar.
Dilga qutqu to'ladi –
Kimningdir shod kulgusi
Bog'ni nurga beladi.
Sen sevgan oyday dilbar
Begonaga kuladi –
Sen o'ringdan turmaysan...
Yaxshiyamki, o'lgansan,
Yaxshiyamki, ko'rmaysan.

1988

DAFN

Mana,
kecha
unga uzatilmagan qo'llar
tobutiga cho'zildi bugun.

U yaproqday titrab
har oqshom kutgan qog'ozga
ajalining xabarini bityapmiz tongda
barmoqlar titrab.

Qizg'anib betiga aytilmagan ezgu so'zlar

endi aytilar
tortinmay aytilgan so'zlardan o'lganning
qabri ustida.

Sag'ana ustida tebranar qizil gullar,
kechikib kelgan,
kechikkanidan qizargan,
uyatchan gullar.

1986

Ilk qor bosgan xazonni kechib,
bog' kezardim,
xayollarim nek -
bir qiz kelar
shu yorug' kecha
yupun shoxga osilgan oydek.

Bilmam, sayd kim ishqiy shikorda,
ko'zim, bu pok husnni ichgin –
tushlariga kirmagan hech kim,
pokizadir mana shu qorday.

Oy ham cho'kdi qaroqlariga,
allaneni shivirlar labi.
Sevsam, so'nggi yaproqlar kabi
to'kilsaydim oyoqlariga.

Sevsam... O'tdi. Mag'rur. Begona.

Telba qilma ishqni, yorug' shab.
Kuzgi bog'da turibman yakka
mung'aygan cho'ng chinorga o'xshab...

1986

AMIRQUL PO'LKAN

Qalb qo'rimni ayamay
kuylayverdim, yosh edim.
Ermakka yozganim yo'q,
kuyib-yonib yashadim.

Qoldirmadim,
simirdim
quvonch, g'amning jomini.
Sotib yashamadim hech
bobolarim nomini.

Balkim, yashashar uzoq
o'rtanmasdan,
kuymasdan?!
Ketib boryapman,
mana,
bu dunyoga to'ymasdan...

Bu dilbar tiriklikni
mendan ko'ra qattiqroq
sevib yurasiz, deya
sizga tashlab borar chog',

xavotirim – she’riyat –
bir uy dilni yaralar:
ketsam, menga she’r bitib,
kun ko’rmanglar, jo’ralar...

1988

TILAK

«Musaffo havo», deb so’zlading –
Og’zingni ochgin.
«Dorisiz tuproq», deb yozyapsan –
Ilohim.
Koshki.

«Odamlar baxtiyor» ekan-ku!
Ayt, ular kulsin.
«Ozod Vatanim», deb kuylaysan –
Aytganing kelsin...

1984

TO’SATDAN –
tarsillab yorilar kurtak,
qizarar uyatdan shaftoli guli,
qarsillab chaqilar momoguldurak,
jarliklar xo’rsinar bexos qayg’uli,

guvillab sahroda kezar epkinlar,
chakillab suv kelar asriy qorlardan,

sopol xumlaridan chiqajak jinlar,
devlar yopirilib chiqar g'orlardan,

ertaklardan chiqar qanotli otlar,
kullarni titkilab kitoblar chiqar,
belakchakka sig'mas go'daklar tug'ar
oydan-da, kundan-da hur parizodlar,

ko'r ko'zlar ochilar - qamashar nurdan,
gunglarning og'zidan tushar saqichlar,
qulfin darvozalar ochilar birdan,
muzey devoridan qular qilichlar...

Voh, oxir tugaydi ming yildan buyon
nafasini yutgan erning jimligi –
kurtaklar yorilgan shu tong, nogohon,
xalqimning yodiga tushar kimligi...

1985

FALSAFADAN KONSPEKTLAR

(Turkum)

1.VOLTER

Albatta, siz haqsiz hammadan:
Ilohining borligi – yolg'on.
Buni anglab etgan lahzadan
Bo'shab qoldi tepada osmon.

Siz bilasiz hammasini, ha,

Men bag'riqon ko'hna so'roqdan –
Xudo yo'qdir, lekin bir zumda
Dunyo paydo bo'lgan qayoqdan?!

Aytayapsiz: molekula, atom,
Hujayralar, qon, energiya...
Hammasini bilasiz, ayting –
Bu aqlni sizga kim bergan?!

2.ABU ALI IBN SINO

Yashil-yashil barglarga boqdim –
Ko'zlarimga xazon ko'rindi.
Metindevor shaharga boqdim –
Ul ham bir kun vayron, ko'rindi.

Boqdim sumbul-sumbul tollarga –
Tobut bo'lar bir on, ko'rindi.
Boqdim shodmon yurgan ellarga –
Ich-ichida armon ko'rindi.

Odam tanin anglab ulgurdim,
Lekin qalbi ummon ko'rindi.
Tiriklikdan shartta yuz burdim –
Shunda o'lim oson ko'rindi.

3. AHMAD YASSAVIY

Ozodlik nimadir – u quvonch emas,
Agar shodlik bo'lsa sen ko'rgan damlar –
Demak, rostlayapti g'animing nafas,
Bir zumga toriqmish g'ayur odamlar.

Ozodlik nimadir - qadim er uzra
Taralib turibdi hali ovozing
Va lekin tepangja tinimsiz titrab,
Chayqalar ming yillik ko'hna tarozi.

Ozodlik nimadir – tirikman, deya
Behuda sevinding. Bor bo'lsa joning –
Bu seni Yaratgan unutdi, demak,
Esidan chiqibsan, demak, xudoning...

4. BLEZ PASKAL

Osmon – erning do'ppisi, tubsiz,
Mangulikda tun – bir daqiqa.
Siz yor ila baxtli turibsiz,
Men o'ylarman o'lim haqida.

Toltobutni eslamaysiz ham,
O'ylamasang, yo'q kabi ajal.
Men bilaman - g'ilofida ham
Xatarlidir, keskdir xanjar.

Jannatdasiz, siz uchun o'lim
Ayiradi safoli baxtdan.
Men dunyodan ketarman kulib,
Ketayotgan kabi do'zaxdan.

So'nggi yo'lni yodlamay, xushbaxt,
Dilingizda na g'am, na titroq.
Men o'limni o'ylagan sari
Hayotimni sevdim qattiqroq...

1984

ZULFI MOMO

Qars-qurs sindi shishaday muzlar,
Shitir-shitir chechaklar undi.
Yana qushlar uchar er uzra,
Zulfi momo,
Siz yo'qsiz endi.

Qaldirg'ochlar qaytdilar bir-bir,
Chorbog'imiz bo'ldi shu'lakon.
Musichalar qaytdi-ku, axir,
Qaytmaysizmi endi, momojon.

Yulduz to'la kechalar samo,
Yana oftob kuydirar kunduz.
O'sha falak, o'shanday dunyo –
Ko'rolmaysiz uni siz, afsus.

Onam yig'lab tortadi qatim,
Otam men deb xo'rsinar chuqur –
Siz aytganday odam bo'lmadim,
Bu holimni ko'rmaysiz, shukur...

1979

GO'ZALLIK HAQIDA ShE'R

Qiz o'ynar.
Kemaning elkanlaridek
Uning etagidan bo'ronlar qo'par.
O'ynar –
Kuylagining shabbodasida
Qulab ketmasaydi bu qadim shahar.

Ohangi titraydi o'tlug' qo'shiqning,
Shosh-Qo'qon yo'luga arava tushdi.
Qovurg'am ostida bedor oshiqning
Qafasga urilib qonaydi mushti.

Mana, Og'riyotgan yurakni tutdim,
Suzyapman,
Kelyapti oq-oydin she'rlar.
Elkam,
Ko'zlarimga urilib sinar
Bir menga atalgan g'animat nurlar.

Raqqosa raqsga tushyapti.
Go'yo
Qahqaha uradi bir shoda o'rik.
Nega yig'lamayman, nega kulmayman,
Nega kuylamayman shu qizni ko'rib?!

Odamzod o'zini anglasa shoyad,
Sevolsa sof, suluv ayollarini,
Quvib yuborarmi edi
Boshidan
Turfa qilvir, fosiq xayollarini...

Dunyodan nolima,

Bag'rim,
Nafas ol,
Esyapti bir damlik pokiza shamol.
Ana,
Shahmashrabning ohanglarida
Silkinib o'ynaydi sen sevgan ayol.

U o'ynar,
Ming yillar anridan kelgan,
O'ynar
Ohu kabi hurkak, omonat;
Shu sog'lom chehraga munosibmisan,
Qanday yashayapsan,
Shoiri bebaxt?!

Qo'rqaman,
Tutmasa uning uvoli,
So'ng izlab yurmasak yillar, zamonlar...
O'ynar,
Cho'ng kemanding elkanlaridek
Qizning etagidan qo'par bo'ronlar.

1985

UYG'ONCH

Sitamgar shom. Qora samoning
yuzlarini yuvar pok suvlar.
Shu poyonsiz, cheksiz dunyoning
bir chetida bo'rilar uvlar.

Shu poyonsiz, cheksiz dunyoning
bir chetida uyg'oqman, borman –
bu kecha ham dilxunman, jonim,
yashirmayman, men sizga zorman.

Bu kecha ham bo'rilar uvlar,
chirildoqlar chirillar bir-bir,
qurbaqani suvilon quvlar,
yuvaverar dunyoni yomg'ir.

G'amangiz shom. Daraxt shoxlari
oy nurida sutday yo'g'rilar –
bunday tunda uyg'oqdir faqat
yo shoirlar va yo o'g'rilar.

Borayapman yalang, loy kechib,
sizga zorman, qoshi qiyg'ochim.
Yulduzlarga boqdim dilparchin,
oy nurida quridi yoshim.

Qop-qora shom. Bilaman, gulim,
bu yo'llarda bevaqt yurmaysiz.
Kelmagaysiz, mayli, seviklim,
tushlarimga nega kirmaysiz⁷¹

1986

RAQQOSA

1.

O'ynar London, Parij saroylarida,
kaptar qanotidek silkinar qo'llar,
zubarjad liboslar yashira olmas
titrog'i isyonkor ko'kraklarini –
boshni quyi solar bir to'p faranglar,
hayajondan asrab yuraklarini.

Samarqand, Farg'ona sahnasida zavq,
qarsakdan guvillar saroyning ichi,
qiyqirar oqshomgi sharobning kuchi.
Qiz o'ylar – zal ichra bir yigit bordir,
u o'ynar silkinib shu yigit uchun...

Xonasidan chiqmas qolgan vaqtlari,
ko'pdir qo'lin nuqib yo'l ko'rsatguvchi.
Xonada kechagi konçert gullari,
yapon elpig'ichi, hindu saqichi.

Raqqosa, olamda bor, bir yigit bor,
izlagani she'ru topgani ozor,
quvonchi qo'shig'u hasrati navo –
u seni sahnaga ko'rmaydi ravo.
Bilaman, uning bu o'ylari xato,
seni qizg'anadi o'zidan hatto.

O'ynagin charx urib, toshqinday sho'x-sho'x,
shu qadar go'zalsan, toza, yaktosan -
senga loyiq yigit bu dunyoda yo'q...
Shu uchun dunyodan yolg'iz o'tarsan.

2.

Sen raqsga tushding -
go'yo tong sahar
silkina boshladi injabel o'tlar,
go'yoki lopillab falakka chiqar
ko'lga suv ichgani tushgan bulutlar.

Olam kulib ketar, men bildim, bildim...

Sen raqsga tushding -
men terga tushdim,
namchil bulutlardan yog'di yomg'irlar.
Sen gulday ko'karding,
elkalar uchdi.
barmoqlar barg kabi shitirlab titrar.

Yurak to'lib ketar, men bildim, bildim...

Sen raqsga tushsang –
parqanot qushsan,
baxt qushi, nurlaring ko'mdi olamni.
Men esa shu kecha yig'ladim ezg'in,
silkiq qush qo'nmagan ozg'in elkamni...

Odam o'tib ketar, men bildim, bildim...

1986

AYOL

Ana, o'ynab eladi ayol,
Men tomonga keladi ayol.

Etaklari hilpirar – bayroq,
Yerni nurga beladi ayol.

Bu baxtiyor tunlar so'ngida
To'lin oydek to'ladi ayol.

Dunyodan ham, mendan ham rozi,
Qiqir-qiqir kuladi ayol...

Har ne o'tsa, o'zimdan o'tdi –
Hammasini biladi ayol.

Hali panoh bo'la olmagan
Qo'llarimni siladi ayol.

Eshikkacha shivirlab chiqdi,
Yorug' kunlar tiladi ayol.

O'zim sendan ketayotirman,
Endi nima bo'ladi ayol?!

... Mana, yonib tugatyotirman,
Bir baloni biladi ayol.

Ko'zim kuyar... Quloqlarimga
Qiqir-qiqir kuladi ayol.

1987

UZR

Maylimi, oy chiqqan shu oydin kecha
nafas olaversam yutinib, xursand,
maylimi, dunyoning bitta burchida
men ham vaslingizni qo'msab o'tirsam.

Kecha siz o'tganda harir ko'ylakda
ergashgan shamolning boshi aylanib,
telbadek uvillar hanuz yo'lakda –
men ham shu yo'llarda yursam maylimi?!

Maylimi, sog'insam va toshsa ko'nglim,
yig'lasam maylimi, maylimi kulsam?!
O'ksitmaymanmikin sizni, sevgilim,
agar men shu kecha bexosdan o'lsam...

1986

ISHQ MARSİYASI

Nega kulay desam, sizib chiqar yosh,
nega oh chekkanda, sachrab ketar qon –
axir topganim yo'q, sizni, qalamqosh,
yo'qotganim ham yo'q, demak, hech qachon.

Siz o'zga kulbaga bo'lganda mehmon,
falak yomg'ir quygach guvillab, birdan,
qonsirab ko'chani kezganim - yolg'on,
kuylagim ividi shunchaki terdan.

Yo'q, sevgan emasman sizni, chilvirsoch,

faqat bir narsaga bo'larman hayron –
nega kulay desam, sizib chiqar yosh,
nega oh chekkanda, sachrab ketar qon...

1989

TAVAKKAL

Uchmoqqa shay sevgi qushining
Qanoti qayrilar tezgina –
Men sizni sevaman, tushuning,
Men sizni sevaman, qizgina.

Bahorlar keladi, ketadi –
Men qaytib kelmayman, sezgin-a.
Fig'onim falakni tutadi:
Men sizni sevaman, qizgina.

Bu kecha ham kechar, oqarar,
So'zlasam, yuz ishva, yuz gina –
Tushunmoq mumkindir oshiqni,
Oshiqman, sevaman, qizgina.

Oy nuri shuvillab chaqilar,
Dilimdan shubhani quvaman.
Juda ko'p so'zladim, na qilay,
Men sizni sevaman, se-va-man...

1979

I.R.ga

1.

Izlardim, hansirab, chopib keldim-ku,
Lekin oxir seni topib keldim-ku.
Muazzam hasratlar ortimda qoldi,
Ishqim daftarini yopib keldim-ku.
Rost, shuncha yil kezib seni topibman,
Ayog'ing izini o'pib keldim-ku...

2.

Ilohim, intizordurman – gulim qani,
Lomakondan so'rdim cho'zib qo'lim, qani?!
Munglig' she'rlar yozib shamning yorug'ida,
Ichim shamday yonib bitdi, kulim qani?!
Ranju alam tugamadi yor kelsa ham,
Ayon, o'lsam qutulgayman – o'lim qani?!

3.

Ishqingdan ozurda dil xazin sado asragay,
Labzingdan o'lsam, she'rlar tutgay azo, asragay.
Munis kechalar meni tongga etkurdi umid,
Ismingni shivirladim misli duo - asragay.
Ravzai tosh shahringdan o'tib ketib boraman,
Asrolmadim seni men, endi xudo asragay.

1990

GO'YOKI HAZIL

Hamma xotinlarning ismi odmidir,
Hamma o'ynashlarning ismi muhtasham.
Hamma xotinlarning ishi – osh, kir-chir,
Hamma o'ynashlarning ishi – bazm, hasham.

Xotinlar taningni asrar ochilikdan,
O'ynashlar ko'nglingni shodmon eturlar.
Xotinlardan qator bolalar qolar,
O'ynashlardan esa... shunaqa she'rlar.

1988

TAQQOSLAR

Sizning kelishingizni eshitganda
otish hukmi bekor qilingan
mahbusday quvonaman,
rost.

Boshqalar uchrashganda
tillo topgan qashshoqdek
baxtiyordir,
bilaman.

Biz uchrashgach,
og'ir aravaga qo'shilgan otlar misol
horg'inmiz,
nega?

Siz ketdingiz,
to'shakda yotibman
suvga cho'kib ketgan odamning
qirg'oqda qoldirgan kiyimi kabi
egasiz,

oqlov qog'ozini yo'qotgan
mahbusday
mahkum.

1989

MENING OTA-ONAM

Dunyo - keng.
Huv yo'lining kungay betida
qo'shni bolalarni qoshiga yig'ib
doston aytar mo'ysafid bir chol.
«Turnalar negadir qaytmayotir...» - deb,
ufqqa boqib suradi xayol.

Havodak ko'liga shikorga chiqib
pariga yo'liqqan Avazxon kabi
olislarda yurgan o'g'lini eslab,
keksa Go'ro'g'lidek qimtinar labi.

Oy ham yitar G'o'sning tog'iga botib,
kampir palak tikar «yorug'lik kunga»,
oriq qo'llar bilan ip, qatim tortib –
bir orzu asraydi dilida shirin,
qishloqning bo'y etgan go'zallariga

goho oshkor boqib,
goho yashirin...

Dunyo – keng,
juda keng,
ota,
onajon.

Sayyohmi, sayyodmi, sayoqmi – kimman?!
Orzungizni ko'mdim ko'ngil qa'riga –
bunda ikki dunyo rozi bir ayol
o'g'lingizni osdi o'z sochlariga...

1989

ISHQING SURATIGA CHIZGILAR

1.

Gulim,
sig'inaman,
ishqim ilohi.
Bag'ringni jannatday ochgin bandangga:
lablar olmasini tishlay yutoqib,
boshimni qo'yayin ko'ksing – ka'bamga.

Agar gunohlarim ko'p bo'lsa shuncha,
qismatim bo'lsa shu qiyomat-qoyim,
ko'zlar gulxaniga tashlagin,
qo'rqma,
yoqib yuboraver,
gulim,

ilohim...

2.

Endi tun cho'kkanda qadim dunyoga,
sovuq to'shklarga harorat qalab,
chashming oloviga isinib, xushbaxt,
husnu jamolingga kamolot tilab,
aqiq lablaringga bejab bo'salar,
chilvir sochlaringni tonggacha silab,
tunni ado qilar baxtli...
o'shalar.

3.

Kecha ham kechmoqda,
qayg'urma,
gulim,
qalqitma kiprikda titragan yoshni,
bas, mag'rur ko'tarib ketaylik boshni.
Men ham so'kmayin shu tongni, sevgilim,
sen ham qarg'amagin quyoshni...

1989

OQ SHE'R

Sevgilim, men qayoqlarda adashib yurdim,
cho'milgim kelmoqda sochlaringning qaro to'lqinlarida,
kipriklaring yuragimga qadalayotir.
Bu payt nega yana boshim egildi,

Insonning o'ziga jazosi – xotir.

Bugun seni topib kelguncha oxir
chorak asr qayoqlarda yurdim adashib –
o'ylay desam, idrokim og'rir.

Xudoning mehri yo'q, bo'lsa osmonda –
mening nasibamni Urgutga bog'lab
seni yaratibdi shu tosh qo'rg'onda.

Sevgilim,
endi bu nigohga dosh berish og'ir,
bu ko'zlarga qiyin chidamoq.
Bilmadim,
shuncha yil qandoq yashadim
bu dilbar chiroyning bahridan yiroq?!
Nahot yashadim?!

Hayron bo'lib termulyapsan,
O'zni oqlamoqqa nima ham derdim.
Men vaqtga qalbimning qo'rini,
ko'zlarimning nurini berdim.

Voh,
iqrор uchun endi kech,
hojat yo'q, deysanmi iqrorga, so'zga.
Nahot shu malohat menga yot endi,
Bu sog'lom chehraning egasi o'zga.

Kechirdingmi,
oh, rahmdilsan,
sen-ku kechirarsan,

men o'zimni qandoq kechiray?!

Sevgilim, men qayoqlarda adashib yurdim?!

1989

GULSHANANING TAVALLUDIGA

Men - qaysar bir odam,
ishonmay qo'ydim
taqdir peshonamga yozilgan xatga.
Lekin sig'inmoqqa tayyorman bugun
sizni yaratgani uchun
qismatga.

Zaminda odam ko'p,
chalkash yo'llar ko'p,
inson kirib ketmas qaysi bir izga.
Bizni bir manzilda uchrashtirgan shu
yo'lning gardlarini surarman ko'zga.

Dunyoda turfa xil tole bor, ayon,
taqdirdosh bo'lmasin quyon bo'riga.
Gulim, sizni yaratibdilar
kimningdir baxtiga,
kimning sho'riga...

1984

BOSHQALARGA NASIHAT

Yoring bevafo bo'lsa,
saboq olgin bardoshdan -
yozu qishga beparvo
yo'l uzra yotgan toshdan.

Ayrilsang ayrilibsan –
quvonaver bu... baxtdan,
o'rgan bargin yo'qotib
tikka turgan daraxtdan.

O'zgaga ketsa ketar,
sira kuyma, yig'lama.
O'zimmi?
Meni qo'ygin,
men nodonga qarama...

1986

BIZGA KIM JAVOB BERADI...

Ona kuchanib peshonadagi terni artadi: bir odam tug'ildi.

Momo kampirning qo'lidagi go'dak chirqirab yig'laydi – olam nuridan ko'zi qamashadi, notanish dunyodan qo'rqadi, onaning botiniga qaytib kirib ketgisi keladi.

Odam dunyoga yolg'iz keladi.

Odam yashashga mahkumdir.

Go'rkov peshonasidagi terni sidiradi: bir odam o'ldi.

Odamning sira o'lgisi kelmaydi. Agar u o'zini botirlikka solsa, ishonmang. Sharqning mutafakkirlari saroyda shohni g'iybat qilmaganlariday, o'lim haqida ko'p so'zlamaydilar, chunki olam ajalning saroyidir, Mag'ribning nuqtadon donishlari o'lim haqida ko'p fikrlaganlar, o'zlarini ajaloldi jasurlikka tayyorlaganlar – bu so'zamolik va tayyorgarliklar ham o'limning bu dunyoda ulkan va muqarrar xodisa ekanidan dalolatdir.

Odam o'limga mahkumdir.

Odam dunyodan yolg'iz ketadi. Hech kim bironing o'rniga o'lib bermaydi.

Shu mulohazalarni o'ylar ekanman, allaqayda boshqa bir dunyo borday, kimdir bizni bitta-bitta bu dunyoga yuborib, yana bitta-bitta qaytarib olayotganday tuyuladi.

Qayda o'sha rost dunyo?!

Kim ekan u – sohibqudrat?!

Bu Buyuk Tajribachi mashg'ulotini qachon boshlagan? Qachon tugatadi?

Charxi kajraftor aylana ekan, ul Tajribachi nega meni aynan shu zamonga, shu odamlar orasiga ravo ko'rdi?

O'zimdanda so'ramay aynan shu zamonda bor qilgan ul Zot, hech bo'lmasa, ketar chog'da so'zarmikin, xabardor qilarmikin...

1984

IQROR

Bas,
bugun o'zimni aldab ne qildim,
yo'q, she'rlar sololmas shodlikni boshga.
Ular ko'ngil uchun bir yupanch, xolos –
dunyoda baxt yo'qdir vaslingdan boshqa.

Visol – muqaddas kun,
jonginam,
tinmay
musallas quymagin sarxush yo'ldoshga.
Meni mast qilmoqqa qodir,
serotash
sharobi talx yo'qdir chashmingdan boshqa.

Bejiz quvonmasin badniyat g'anim,
u mamnun boqolmas qabrimda toshga.
Bag'ringda o'lmasman -
oshig'ing uchun
qazoi haq yo'qdir hajringdan boshqa...

1978

FIROQ TUNI

Firoq tuni sen – yiroq yulduz –
Xotiramdan boqarsan beso'z.

Shu qafasni bugun sindir, buz –
Quchog'inni to'ldira qolgin.

Yoshlik – xushbaxt kun yondi, etar,
Ag'yor shuncha quvondi, etar.
Bir bor baxtga ishontir, etar –
Kuldir meni, kuldira qolgin.

Kuya-kuya oy bo'ldi adosh,
Qalbdan umid ko'tarmoqda bosh.
Saloqatda topmasang iloj –
Mayli o'ldir, o'ldira qolgin...

1977

BALOG'ATNING OSTONASIDAN REPORTAJ

Derazangni chertadi yomg'ir,
shivirlaydi tinmay to sahar.
Sening yolg'iz hamrohing – yostiq,
suyuk jazmanlaring – ko'rpalar.

El o'ynaydi pardani tortib,
yotog'ingga kirmoq - shoh niyat.
Sen esa oq to'shakka botib,
oppoq tushlar ko'rasan faqat.

Tong otadi.
Bir quchoq yog'du
tor xonaga kirar yugurib.
Ko'kragingni to'ldirgan tuyg'u

to'shaklardan olar sug'urib.

Tashqariga chiqarsan, dilbar,
oshiq dunyo shod chiroyingga.
Orzusiga etishgan barglar
xazon bo'lib qular poyingga...

1979

OSHIQONA

Endi navbahorning shamoli - daydi –
chilvir sochlaringni o'ynab qochar shod,
ishqingda tun bo'yi ko'tarib faryod,
ostona ortida yomg'ir tinmaydi.

Endi husning ortar yana ming bora,
oppoq ko'kragingda ko'klam havosi.
Banday malohatning topmay qiyosin
Yonib ketmasinmi shoir bechora?!

Armon yo'q loyiq so'z bitmoqdin o'zga,
bu qadar latofat olamda yakto.
Agar shu ko'ngil ham qilmasa vafo,
imkon yo'q ko'z yumib ketmoqdin o'zga...

1978

O'TINCH

Yana ko'kda g'olib bahor quyoshi,
uyqusin tark etdi purviqor tog'lar.
Nozik maysalardan mehr so'roqlar
buloq - ketayotgan qishning ko'z yoshi.

Qadim bog'lar aro – inja navbahor,
yomg'ir savalaydi adir sabzasin.
Chaqqoq ham ayirib bulut pardasin
ko'pchigan zaminga boqadi xushtor.

Bugun ko'hna dunyo yoshdir naqadar!
Sen ham ginalarni unutgin, ey yor.
Hayotni etaklab kelganda bahor
ayro' yashamoqlik gunohdir, dildor...

1979

SIZNING BAHORINGIZ

Erga yoshligini qaytargan ko'klam
sizning chakkangizga taqdi g'unchalar.
Ayting, shundoq go'zal bo'larmi odam,
hamrohini yoqqaymi, ayting, shunchalar?!

Loladan rang olgan lablaringizdan
gulshanga taralar qo'shiqlaringiz.
Dunyo ayamagan borini sizdan,
endi kuyib o'lar oshiqlaringiz...

1979

MALOHAT

Yaproqlarga boqarsan ma'yus,
ko'zlaringda o't yonar, dilbar,
etagingga ergashadi kuz,
oyog'ingga yiqilar barglar.

Barg holiga o'ksinma, gulim,
kuzgi yaproq - naqadar mayin.
Yig'lasang ham, boqsang ham kulib,
ular erta to'kilar tayin.

Qaro soching tortqillashib, sho'x,
rashkim qo'zg'ar daydi el, ko'chkin.
Avval menga boqqin, rahmi yo'q,
mendek seni sevolmas hech kim!

Avval menga boqqin, kuz ezg'in -
sariq barglar to'kildi, g'arib...
Mana, senga termulib ichkin,
oxir o'zim qoldim sarg'ayib...

1978

BAHORNING SHE'RI

Endi tunlar eng kichik terak
qo'l uzatib yulduzga etar
va sevinchga chidolmay kurtak
novdalarda yorilib ketar.

Endi o'tlar dilbar chiroyda
bezar yurtning dala-qirini,
ajabmaskim, suv toshgan soyda
aytib qo'ysa tosh ham sirini.

Endi kunlar boshlanar o'zga,
g'amlarini unutar olam.
Balkim, bo'g'zim to'ldirib so'zga
shod qo'shiqlar aytarman men ham...

1980

UMRIM -

tong eliday omonat nafas,
qilichning tig'idan sachragan uchqun,
o'limdan olingan qiyomatli qarz,
yigirma uch mingu ikki yuz uch kun...

Kunim – kiprigimdan tomayotgan yosh,
yuragim – chirsillab sinayotgan tosh,
Shu toshga boshimni urib, beshikdan –
tokim tobutgacha qilurman bardosh.

1980

KETAVERGIN,

ortingdan o'ksib
ergashadi kunlarim, dilbar.
Ko'zlaringga yulduzlar cho'ksin,

oyog'ingga yiqilsin barglar.

Ketavergin,
kechaday qaro,
kundek yorug' qosh-qaroqlarni
ardoqlasin sadoqat, mehri
mendan ko'ra yaxshiroqlarning.

Ketavergin
o'sha shahringga,
yig'lama, art ko'z yoshlarini.
Men o'zimga tilayman endi
tog'larimning bardoshlarini.

1984

Qo'shiq aytar dilbar shivirlab,
Qo'shiq aytar menga sevgilim:
«Muhabbat – bu dunyodek ko'hna,
Muhabbat – bu quyoshdek qadim»,

Qarog'ingda ko'rdim quyoshlar,
Sen bor – yorug' kecham, kunduzim.
Aslo qadim emassan, dilbar,
Seni bugun kashf etdim o'zim...

1979

ORZU

(Xalq yo'lida)

Huv tog'lardan soy kelar,
Soy bo'yida qayrog'och.
Soy bo'yidagi dilbar,
Sho'x soyga yuvdingmi soch?!

Soylar bo'yingni tutsa,
Mavjida cho'milayin.
Agar seni unutsam,
Qa'riga ko'milayin.

Qaniydi men suv bo'lsam,
Oqib ketsam yiroqqa,
So'ng oppoq bulut bo'lsam,
Qor bo'lib yog'sam toqqa.

Erib quyosh taftida
Soy bo'lsam sho'x, bearmon.
Toshdan toshga urilib
Oqib kelsam sen tomon.

Men tunganmas yoningda
Bir umr oqib tursam.
Yuzingga suv sepganda
Husningga boqib tursam...

1978

Kuzakning sho'x, daydi ellari,
yo'laklarda ezilgan xazon,
ko'chayotgan turnalar – bari
yodga solar seni beomon.

Endi qallda toshar bir to'fon,
etim kabi mahzun so'zlarim –
yot chehraga termular hayron,
seni izlab topmas ko'zlarim.

Suratimni tashlab qochar jon
begonaning quchoqlaridan.
Endi yurak qololmas omon
xotirotning pichoqlaridan...

1982

SAVOLLAR

Bog'larga qor yog'di, muzlar ko'mildi,
Yo'lda biz qoldirgan izlar ko'mildi,
Qallda aytilmagan so'zlar ko'mildi.
Qalb kecharmi dala-tuzlar ko'milgach
Yo yongaymi toki ko'zlar ko'milgach?!

Bir kun nayson etib qorlar erigay,
Muz qotgan buloqning ko'zi yorigay,
Maysalar boshidan tuman arigay.
Turnalar keltirsa yurtga bahorni,
Taqdir yana duchor qilarmi yorni?!

Mayli, xurshid etsin tog'ning qoshiga,
Bahor etaversin bog'ning qoshiga,
Yor kelmasin bag'ri dog'ning qoshiga.
Endi yondirmasmi xush damlarimni?!
Sholmon kuldirmasmi dushmanlarimni?!

1977

Xotiralar – yolg'iz yupanchim –
Siz gohida nechog' beshafqat.
Tushlarimga kirmagin, sevgim,
Yig'lamagin, olis muhabbat.

Ko'pirmagin, tomirimda qon,
Bechora qalb, talpinmagin, bas.
Yangilikmas dunyoda sevmoq,
Ayrilmoq ham kashfiyot emas.

So'qmoqlaring ko'p kezdim, ochun,
Katta yo'ling topdim-ku, hayot.
Qolib ketgan gunohlar uchun
Xotiralar jazodir, nahot?!

Dilbar, sen ham sof ko'zlar bilan
Buncha hayron boqma shu oqshom.
Bag'ringga ol, qutqargin meni,
Xotiralar o'ldirmay tamom...

1985

TILCHINING QAYDLARI

«Shabada» degan zahoti rostdan ham tishning orasidan bir yutum havo shovullab chiqib ketadi. «Shamol» soʻzidan sovuq izgʻirinning guvillashi eshitiladi. Ishonmasangiz, talaffuz qilib koʻring-a: «Sh -sh-sh-a-m-o-l.»

Til – tabiatga taqlid, muqallid.

«Toʻqmoq», «tayoq» soʻzlaridagi «q»ning qattiqligidan birov bexos boshga tushurib qoladiganday boʻladi. «Qamchin», «xivich» soʻzlaridagi «ch» havoni chirillab tilib oʻtadi, chirsillagani quloqda sado beradi.

Balkim, sheʼr yozish shart emasdir. Anavi qizchaning kovushi ostida qorning gʻichirlashi – ana shu etim tovush qahraton qishning aniq tasviridir. Bahor kelganda - jilmayish, kuz kelganda xoʻrsinish kifoyadir. Shuning oʻzi sheʼrdir, ehtimol.

Ehtimol, shundaydir...

«Ehtimol» soʻzi bunchalar yumshoq, bunchalar iliq, kiprikda sizib turgan, chuqurroq uf tortsang toʻkilib ketadigan koʻz yoshiga oʻxshaydi tilning uchidagi «ehtimol» soʻzi.

1984

RAHMING KELSIN BOGʻLARGA, GULIM...

Kelding –
subhidamda barhaq quyoshday –
toleimga chiqding talpinib,
kulib.
Go'yo erib ketdi poyingda toshlar,
chinordek yo'lingda ko'kardim, gulim.

Jilmayib kulasan,
sumantar,
gulxad,
yig'laysan,
kulasan meni quchoqlab.
Ana, shovullaydi daraxt ham xushbaxt,
bizning sevgimizni tushunar bog'lar.

«Sevarmiz...» - shu sokin qo'shig'imizni
ilib ketgan ellar entikar,
kular.
Jonginam, qayg'urma,
fosiqlar kabi
yotga sirimizni sotaslar ular.

Ana,
ku-kuladi bir jufi musicha,
sevgimizdan shoddir hatto shu qushlar.

Bir isyon bag'ringda etilsa, darig',
fitnalar uyg'onsa ko'ksingni mushtlab,
ketma –
men chidarman bu g'amga, balkim,
lekin chidolmaydi bechora qushlar...

Ketma,
rahming kelsin bog'larga,
gulim.

1986

Yashnayotgan gulim, gulshanim,
Sof ko'zingda dunyolar yashar.
Lablaringda jilmayar baxtim,
Senga faqat kulmoq yarashar.

Tangri baxtga yaratgan seni.
Yuraklarga solgin deb titroq.
Mayli, g'amlar qulatsin meni,
Senga zarra tegmasin biroq.

Behisht emas – boyligim – umrim,
Lekin tilar tilagim – haqdir.
Qarog'ingda muhabbat ko'rdim,
Ko'zlaringda – muqarrar taqdir.

Qarshingdaman - quvonib, to'lib,
Tolgan qalbga ilhom solgin, bas.
Yashar bo'lsang yonimda, gulim,
Boshqa g'amlar qo'rqinchli emas...

1977

Nuroni tarixni titganda goh-goh
Idrokimga titroq soladi sirlar.
Yurtga yov kelganda, dastida yarog',
Duch kelar,
Shohlarmas,
Mudom botirlar.

Intiqom so'ngida etganda zafar,
Balkim qazo topar mardi sarbaland.
G'alaba mayini sipqorar beklar
Botirning xushqomat bevasi bilan.

Adolating qani, ey qadim dunyo,
Xiyonatdan xunmiz, ko'z yoshiga g'arq.
... Mayli, o'taversin shohlar bebaqo,
Sen unutmang, bas, omon qolgan Xalq!

1980

BOBORAHIM MASHRAB

Men ham shu dunyoga keldim ko'z ochib,
Ko'rdim – nomard ketar mardidan kechib.
Tangrim, deyman, qalbim bilan taloshib,
Shu baytul-ahzonda yaratding nechun?!

Zolim egallabdi davra to'rini,
Qo'ylarga shoh qilib qo'yding bo'rini,

Kasu nokas eydi biri-birini,
Ikkisin bir onda yaratding nechun?!

Tulkiga kulibdi bu ajab zamon,
Yo'lbarsning pinjida quyonlar omon.
Tangrim, g'azablanma, qilsam men isyon,
Yo'q esa jahonda yaratding nechun?!

1980

RAHMDIL

(Bir munaqqidga)

U jilmayib shoir o'ldirar,
so'yib qo'yar biram beozor.
Yo'q, bu o'lim emas – sadoqat,
mo'minlikning iqrori, xolos.

Og'u berar boshingni silab,
qazo vaqti chekmasin, der – dard.
So'nggi yo'lga kuzatar kulib,
qotillikmas, yo'q bu – sahovat.

Oh, uning yuz, ko'zlari mas'um,
ajal emas,
bu - otash maydir.
Sen o'larsan –
boz tirik qolib
unga ozor berging kelmaydi.

U – mard -

so'ngigacha qilar ishini,
qabring uzra zo'r nutq so'zlaydi,
gul ham ekar erni titkilab,
xotirangga bitar kitob, bitiklar.

... Faqat qabringdagi gullar unmaydi.

1985

YOZUVCHILAR UYUSHMASI MAJLISIDAN REPORTAJ

Qaramang va qarg'amang, qarg'a,
Yo'qmi o'zi sizdan hech qarzim?!
Uch yuz yoshga kirganmisiz, ha,
Gulxaniyni ko'rgan chiqarsiz,
Qodiriyni ko'mgan chiqarsiz...

Musichaxon, buncha oro, zeb,
Maysa o'tlar kimning qasdida? -
Bizga soya solayapti, deb
Xatlar yozsin daraxt ustidan.

Eh, assalom, hurmatli chumchuq,
Zerikmadingizmi denyoda, do'stim.
Nega bizning magazinda yo'q
Siznikiday tabiiy po'stin...

1986

Seryog'du kun kechar – yonaman,
Qorong'u tun kechar – yonaman.

Yonaman – kuz etib kelganda,
Yonaman – do'st aldab ketganda.

Yor yonib quchganda – yonaman,
So'ng tonib kechganda – yonaman.

Yonaman – kechadi damlarim,
Yonaman – yoqaman g'amlarim.

Achinmasman vaqt, havaslarga,
Achinaman... yonolmaslarga.

1979

Bo'rilar, qon to'lgan ko'zingiz tikib,
Sherning bolasiga baqraymang hayron.
Tilka-pora qiling, g'ajib, entikib,
Qora qalbingizga bu ham bir darmon.

Siz, olchoq tulkilar, tozilar, ochko'z –
Yovuzga xushomad qiling yaxshiroq.
Sher bolasin esin – u hali ojiz,
Ajodlar shonini unutmas biroq.

U hali kuchsizdir, mitti, chalajon,

Garchand egmas sizga mag'rur sarini.
Bugun emasangiz, erta ko'rasiz
Sherbachchanning sherdek qiliqlarini...

1990

DIALEKTIKA

Qorong'udan qo'rqadigan odam uxlashga yotganda ham chiroq yoqib qo'yadi.

Chiroqni shamol o'chirgan zahoti qorong'ulik chopib keladi. Yana gugurt chaqib, chiroqni yoqib qo'ysangiz, zulmat ikki qadam qochadi, chekinadi.

Odamning hayoti ham ana shu chiroqqa mengzagulikdir.
Qorong'ulikda yonib turgan chiroqday dunyo vodiysida yo-n-i-i-i-b yotadi inson. Yana necha daqiqaga, necha kunga, necha yilga etarkin chiroqning piligi, yog'i?!

O'lim haqida gapirsang, shu zahoti o'limning o'zi etib keladiganday, shu yaqin-atrofdagi izingga qarab turganday tuyuladi.

Ajal talvasasi – o'rgimchak to'ri kabidir. Qurbon o'zini qancha ko'p u yon-bu yonga ursa, tashlasa, shuncha qattiq o'ralaveradi, bog'lanaveradi, chiqib ketolmaydi. Tiriklikni cho'zish – nafas yutib o'limni kutmoqdir.

Balkim, uchib borayotgan o'qdir – umr, tezlikni to'xtatsa, shu zahoti tugar...

Ehtimol, uchayotgan qushdir inson, bir dam qalb qanotini qoqmay
qo'ysa, qular.

Kim bilsin...

1979

*Mayli, suratimga boqqinu quvon,
Lekin siyratimga tashlama nazar.
Abdulla Orif*

Ko'zlaringda ilohiy o'tlar,
Sazovori do'zax etma, yor.
Boqishlaring xanjari bilan
Dil qatini titmagin zinhor.

Bugun senga kelguncha etib,
Yigirma yil tentidim jahon.
Taqdir ozg'in qo'limdan tutib,
Ming ko'chada ayladi sarson.

Qarog'ingga duchor bo'lguncha,
Ming ko'lmakning loyiga botdim.
Soching hidlab to'ymadim, g'uncham,
Ming tikonning zahrini tortdim.

Bozor kabi turfa bu olam,
Aralashdir yaxshi-yomoni.
Bir insondek yashadim, erkam,

O'tolmadim chetlab xatoni.

Umr yo'li uzun va serchoh,
Sodiq yo'ldosh bunda juda kam.
Omad ketsa – ketar do'st, hamroh,
Omad kulsa – kular qizlar ham.

Yo'llar aro ketmadim qolib,
O'tganlardan so'rama, jono.
Mana, kulib turibman g'olib,
Suratimga boqqinu quvon.

1989

O'N OLT I YOSH

Sen yotibsan – to'shaging oppoq,
Tush ko'rasan – tushing ham oqdir.
Ko'zing ochgin, bu olamga boq,
Nahot sening shafqating yo'qdir.

Sen yotibsan – sochlaring uchun
Shamol o'ynar yo'ldoshin izlab.
Oshiqlarin o'ldirmoq uchun
Bu dunyoga kelarmi qizlar?!

Sen yotibsan – ko'zlaring berkdir,
Yonoqlaring entikar, kular.
Lablarni och, tillarga erk ber –
Ezgu so'zni aytsinlar ular...

Sen yotibsan – to'shaging oppoq...

1978

QADIMIY QO'SHIQ

«Muhabbat – bu yashil daraxt,
biz barglarmiz...

Xo'p... Mayli...

To'kiladi yaroqlaru

lekin shixlar sinmaydi...

Xayr...» deding.

Ko'mildi ishq

tug' ilmoqqa ulgurmay.

Yiroq hovli.

Uzun-uzun

nola chekar qo'shsurnay.

Jarang kulgu,

xushbaxt qo'shiq,

qo'ni-qo'shni shodumon –

ular kulmay nima qilsin,

tekin bo'lsa dasturxon.

Kirib keldim,

mana, men ham –

qo'shiqlarim soydayin.

Suyib-suyib... yotga berdim,

kuyib-kuyib aytayin.

Men kuylayman –

qo'shiqlarim
chiqar qalbning toqidan –
o'spirinning ushalmagan
orzulari haqida...

Ketdim,
etar, yonib bo'ldim,
ko'pirma, bas, qalb qoni.
Chirog'i yo'q uyga kirib
axtaraman arqonni.

Qo'yqo'tonga boshim suqib –
ozod nasim – pok nasim –
oq qo'chqorni bo'shataman –
u ham ozod yashasin...

Mana, ip ham topildi...
Xo'sh...
Mana, daraxt.
Xo'p ... Mayli...
Yaroqlari to'kilaru
shoxlar – kuchli...

Sinmaydi.

1979

QIZ BOLANING QO'SHIG'I

Subhidamda bog' oralab kim o'tdi,
xushtak chalgan elmi –

tunning ertagi.
Chap ko'ksimda nimadir duk-duk etdi...
Voy o'lmasam,
shoir zoti tentag-ey.

Tosh ko'zguga boqdim –
siynam to'lishib
kundan kunga ko'ylagim chok, qurama.
Endi har kech
tushlarimda sut so'rab
tamshangan sog' chaqaloqni ko'raman.

Kim ne desa, desin,
chiqdim yugurib,
qasam ichma, she'r o'qima shu fursat.
Yolg'on bo'lsa – bas, dog'ingda kuymayin,
Rost bo'lsa ishq - diydoringni bir ko'rsat.

Xavotirda to'rt tarafga boqma ziq,
bunday baxtni ag'yor faqat tush ko'rsin.
Bevafolik qilsang bir kun,
vodarig',
qurg'ishim shu:
ursa,
seni ishq ursin!

1977

SO'ROV

Qo'msab turgandirsan ishqning gashtini,

Kezib chiqdingmi yo junun dashtini.
Mendek sahroyining bukma shashtini –
Subhu shom so'rayman sendan, ey bebosh.

Yukunib turibman qarshingda – osiy,
Yo izlab ketaymi lutfing qiyosin.
Bir yigit umrimi husning bahosi –
Bir oqshom so'rayman sendan, qoraqosh...

Qismat sudrab keldi qoshingga toki,
Ko'ksim yoqayotir ko'rking firoqi.
Oshiq ataysanmi, muxlismi yoki –
Rost kalom so'rayman sendan, o'tqarosh...

Bugun kulib turgan chog'i dunyoning,
Kel, hayotim bo'lsin sadqai joning.
Yo'qsa qahri kelar eru samoning –
Ishqiy jom so'rayman sendan, bag'ri tosh...

1984

1.OQ SHOM

Kech. Dunyoni tun bosdi sovuq
Tashqarida esi oqqan qor.
Mening esa xayolim yorug' -
Uyda bahor... Uyda ayol bor.

Dilim oydin nurlarga to'ldi.
Shu baxtiyor, shu telbavor tun,
Ayol, menga yana ne bo'ldi?!

Titrayapman. Bo'layapman xun.

Qayda yurdim yigirma besh yil?!
Ko'zi – xanjar, qoshlari – kamon,
Sen - oying nuriday tozasan,
Meni yoqqan shubhalar yolg'on.

Kechir meni buloqday ko'chkin
Rostu yolg'on so'zlarim uchun,
Bu noraso dunyoga boqib
Xira bo'lgan ko'zlarim uchun.

Shu gunohkor qorachuqlar-la
Sof chehrangat termuldim hayron.
Voh, bo'g'zinga tiqildi jonim,
«Jonim!» - deb yubordim nogahon.

Mana, gulday ochilib ketding,
Gulxan tafti urildi yuzga,
Shu birgina tomoqni yirtib
Tashqariga otilgan so'zdan.

Men tepangda cho'kkalab tushdim,
Boshim qo'ygan oq ko'ksing - qibla.
Qulayapman... Tanamga ko'chdi
Kindigingda qo'pgan zilzila.

Terlar oqdi. Ho'l bo'ldi badan,
Suvga botdi titrab ich-etim.
Cho'kayotgan ko'hna kemaday
Chayqaladi issiq vujudim.

Bu tungacha ne kunni ko'rdim?!
Qulayapman... Meni suyagin.
Quchoqlayman. To sahargacha
Qisir-qisir sinar suyagim.

Tong otdi... Eh, oydin tong otdi,
Bu kechadan nahot sog' qoldim?!
Bu kecha bir lahzaday o'tdi,
Nega o'sib ketdi soqolim?!

2.OQSHOM

Shamol turdi.
Barg uchdi xiyol.
Yana botdi ufqiga quyosh.
Yana tushding yodimga, ayol,
Ko'zlarimni kuydirmoqda yosh.

Garchand yo'qsan yonimda, dilbar,
Chiqaverar har sahar quyosh.
Hali ko'pdir umrimda kunlar
Hali kupdir ko'zlarimda yosh...

1989

SEVGI YO'LLARIDA...

Hamma unga ko'z tikar beor,
u – hech kimga boqmaydi, mag'rur.
ko'zi - qora, yuzi - shu'lakor,
o'zi toza – bamisoli nur.

Qamish kabi shovullayotgan
sochlariga qo'l tekkan emas.
U gul kabi bo'y sochib yotgan
to'shagiga ho'l tekkan emas.

Dilidadir muqaddas so'zi,
kokilini o'ynar shabboda –
shunday go'zal,
shunday pokiza...

Qiz bormikin o'zi dunyoda.

1979

TOPISHMOQ

Maktub bitdim sahar o'rtangan paytim,
Unda tunlar chekkan nolamni aytdim,
Aytdim hajr deganning besasligini,
Zinhor bu umrning qaytmasligini.
Zinhor qolganini aytmasman, chunki –
Axir, muhabbat – bu ikki qalb mulki.
Mana bu she'ni-chi, o'qishlari mumkin.

1985

DOSTONDAN SO'NG...

Garchi oftob chiqar hali har sahar,

Garchi bezayverar bahor dunyoni –
Bugun Bobotog'dan qolmadi asar,
U erdan topilmish toshko'mir koni.

Garchand muhabbat – bu ming yillik xonish,
Garchand ayriliqdan hamma dilparchin –
Harbiy xizmat uchun ketdi Alpomish,
Paxtaga egilib cho'kdi Oybarchin.

Mayli, ko'nghimizning bir cheti cho'g'li,
Mayli, dil moziyni eslar entikib –
Oftobga isinib turar Go'ro'g'li,
Nafaqa puliga ko'zini tikib...

1984

SHE'R IZLAYOTIB...

Bu Vatanning egasi kimdir,
Kimmikidir bu ulug'vor tog'?
Quyidagi zangori o'tloq,
Bargida chumoli yurgan otquloq?» –
Osuda yo'l bo'ylab borarkan,
Tomoqqa tiqilar bir to'da so'roq.

Men – xotirni elkamga yopigan odam,
Orzuni do'ppiday boshga kiygayman.
Bugun loyshang yo'ldan ketayotganda
Sharqdagi yarim tun taxtini tashlab,
Elning ahvolini bilmoqqa chiqqan
Gado ridosida shohga o'xshayman.

Agar shunday bo'lsa, saroyda ne gap?
Balki bundaymasdir... Men bugun
Biror-bir bahona topishim kerak.
Bo'lmasa, loyshang yo'ldan ketayotganda
Yorilib ketishi mumkindir yurak.

1980

USHBU SHE'RNI O'QIGANLARGA

Siz shu she'rni o'qiyotgan payt
(yo men uni yozayotgan dam)
allaqayda bukildi bir qad,
tobut tutib egildi odam.

Siz shu she'rni o'qir mahali
(yomen uni yozgan yoz kuni)
aravaning tagida qolib
buzildi bir chumoli ini.

Siz shu she'rni o'qiyotgan on
(yo men uni yozgan shu fursat)
xiyobonda ilk bor bargidan
ayrilgandir yam-yashil daraxt.

Go'zal dunyo hayratga arzir,
go'zal edi u barg ham juda.
Demak, kulmang, demak, men hozir
yig'lamayapman, axir, behuda...

1987

NACHORA...

(Mustamlaka kunlarda)

Endi kunchiqardan chiqqan quyosh yo'q,
Vale kunni kutgan qoshi qiyg'och yo'q.

Oftob – soya kabi, sovuqdir nur ham.
Dilda omonlikdan qatra quvonch yo'q.

Suv sho'rdir, havo – dud, zahardir tuproq,
Tosh boru yoray deb urguvchi bosh yo'q.

Dillar ozurdadir, til ham – begona,
Dard ko'pdir, engmoqqa sabru bardosh yo'q.

Bu g'am so'ngsiz – ming yil yig'lasang arzir,
Yig'lamoq istarmiz, ko'zlarda yosh yo'q...

1983

UYG'ONISH

Dunyo yana bahorga etdi,
Fazolarda bulut isyoni.
Chaqmoqlar ham ayovsiz yirtib,
Parcha-parcha qilar samoni.

Endi bo'lmas xonada yotib,

Ko'chalarga otaman o'zni.
Orzu qo'ymas yurakka botib,
O'tli so'zlar yoqar bo'g'izni.

Vahshat solib o'krar qaldiroq,
Titroq bosib seskangan bog'dir.
Quvonchiga chidolmay nogoh
Sharros quyib yuborar yomg'ir.

Sharsharada cho'milar daraxt,
Yalang'och tan suv ichra qolar.
Yo'lovchida sarosima, shaxd,
Gavdasini panaga olar.

Ketolmaydi bog', ko'cha, adir,
Dengiz – bog'ning oq tanlarida.
Bu yomg'irda cho'milganlarning
Yara chiqmas badanlariga...

1978

SO'NGGI AVTOPORTRET

Sukunatning qarorgohiga
keltirurlar sovuq vujudni;
bir vaqt yonib yashagan tanim
quchoqlaydi asriy sukutni.

Men dunyoga kelganda yig'lab
kulib qarshi olgan odamlar
bugun erga uzatar chog'da

o'krab-o'krab yuborar g'amdan.

Ko'zlar yotar - ko'rib to'ymagan,
ezgu so'zlar aytmagan – tilim...
Oqshom kelar rost so'zlab ilk bor
tirigimda kelmas sevgilim.

Garchand o'kinch alami taxir,
bir kun ma'yus unutar sanam.
Kulib yursin tiriklar, axir,
murodi shul marhumlarning ham.

Bosh ustimda yig'lar allakim,
shivirlaydi og'rinib, ezib.
Aytganimni shamolga berdim,
yozganlarim yurar yurt kezib.

Oh, bilaman, daftarim – yarim,
yuragimda qolar bir ko'chkin.
Siz – yozilmagan she'rlarim,
endi sizni yozmaydi hech kim.

Men ham ketdim – yuragim zada,
sizga ism izlayman – kimsiz?!
Siz yashaysiz mangu azada,
yozilmagan she'rlar – etimsiz...

1987

ERTACHI XOTIRALAR

«Yo'qolgan kundalik»dan

O'zi qishloqda o'sgan do'stimning shaharda tug'ilgan o'g'ilchasi qishloqqa bobosini ko'rgani ergashib bordi. Tovuqni ko'rib: «Voy, bularning chumchuqlarining kattaligini!» – deb yubordi. Keyin dukur-dukurni eshitib, ko'chaga chopib chiqdi. Darvoza tomondan uning quvonib qichqirgani eshitalardi: "Ana, ot! Tirik ot! Yurib ketayapti!"»

«O'ldi. Kechagina kulib, yurib turgan odam o'lib ketaversa-ya... Kechqurun qorong'u ko'chaga chiqishga qo'rqardi rahmatli. Qorong'u go'rga, zax erga qo'ydik. Qo'rqmayotganmikin?!»

«Nega metrodagi odamlarning motam tutayotganday boshi quyi? Nega avtobusga chiqayotgan, avtobusdan tushayotgan odamlar bir-biriga salom bermaydi? Nega...» Birinchi marta qishloqdan shaharga kelgan odam hayron bo'lardi.

Men hech qachon engimni simarib yurolmayman. Go'yo kim bilanjir jangga, yoqalashuvga tayyorgarlik ko'rayotganday bo'laveraman...

Agar miltiq sotib olib, shunchaki devorga osib qo'ysang ham, otilib ketadiganday tuyuladi.

1974-1989

YANA ILTIJO

Ruhim, endi shu tongda qo'zg'ol,
ko'zim, toza gullarga qara –
shafaq hozir qonimday qizil,
yuragimday afg'oni yara.

Ko'zim, toza gullarga qara
shu g'animat, omonat chog'da –
hilpiraydi qip-qizil gullar
muassasa uzra bayroqday.

Uxlayotgan dunyoday karaxt,
vayron bo'lib, nolib o'tirma.
Shu pokiza gullarga qara,
uyg'onganlar yulib ulgurmay.

Ochilinglar, ey gullar, sara,
termulaman sizga botinmay.
Bulbul, sen ham boshimda sayra,
yuragimning tovushi tinmay...

1989